

Fakta om De fem Hald'er

Projektet kort fortalt

I det naturskønne område ved Hald Sø syd for Viborg kan man på en kort vandring tilbagelægge 800 års danmarkshistorie fra middelalderens borge over skiftende tiders herregårdsanlæg til nutidens litterære mødested, herberg og naturskole på Hald Hovedgård.

I dag opleves Hald som fjernt fra magtens centrum, men tidligere har området befundet sig strategisk velplaceret i begivenhedernes centrum. Mange dramaer i nordeuropæisk magtpolitisk og religiøs historie fra middelalderen og frem har sat deres aftryk på eller i et enkelt tilfælde – reformationen - endda taget sit nationale udgangspunkt i Hald og Viborg, hvis historie gennem århundreder er knyttet tæt sammen.

De tre markante borgbanker fra 1200-, 1300- og 1500-tallet og resterne af en herregård fra slutningen af 1700-tallet er væsentlige elementer i historiefortællingen. Den politiske historie kan i høj grad fortælles via stedets ejere og lensmænd.

Både i borgbankernes tid og i århundrederne derefter var en stor del af Halds ejere og bestyrere magtfulde personer med markante roller i danmarkshistorien. I en stor del af de 800 års historieforbøb har historien på Hald sammenhæng til historien i Viborg, men ikke altid.

Konsortiet bag projektet

Bag projektet står et konsortium, som består af Naturstyrelsen, Kulturstyrelsen, Viborg Kommune og Foreningen "De fem Halder".

Forud for projektet ligger et længere forarbejde, der blandt andet har bestået i at udarbejde en rammeplan. Rammeplanen fastlægger de rammer, som et projekt i området kan udfolde sig indenfor.

Rammeplanen tager højde for de beskyttelseshensyn, som projektområdet er underlagt:

- Hele konkurrenceområdet er omfattet af en landskabsfredning.
- Borgbanker og andre fortidsminder er omfattet af fortidsmindebeskyttelse
- En væsentlig del af området er naturbeskyttet efter Naturbeskyttelseslovens § 3.
- Hele området er habitatområde og Natura 2000-område, og flere områder er særlig beskyttet natur i Natura 2000-regi.
- Flere bevoksninger inden for konkurrenceområdet er fredskovpligtige og beskyttet efter skovloven. Enkelte af disse er desuden udpeget som urørt skov, og fredskovarealerne afkaster skovbyggelinje.
- En del af bygningerne i projektområdet er bygningsfredede. Hovedparten af området er omfattet af søbeskyttelseslinje.

En ansøgning til A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond resulterede i foråret 2015 i en bevilling på 50 mio. kr. til det samlede projekt.

Projektets organisation

Projektets organisation er opbygget med en styregruppe, et projektsekretariat samt en projektgruppe/bygherregruppe.

Konsortiets fire parter samt A. P. Møller Fonden er repræsenteret i både styregruppe og bygherregruppe.

Projektsekretariatet står, i samarbejde med bygherregruppen, for ledelsen af projektet på vegne af konsortiet.

Styregruppe:

- Direktør Hanne Kristensen, Naturstyrelsen
- Direktør Jesper Hermansen, Kulturstyrelsen
- Borgmester Torsten Nielsen, Viborg Kommune
- Formand Jesper Hjermand, Foreningen De fem Halder
- Niels Friis, A. P. Møller Fonden

Projektsekretariat:

- Peter Brostrøm, Naturstyrelsen (projektejer)
- Steen Bonne Rasmussen, Naturstyrelsen (projektleder)

Bygherregruppe/projektgruppe:

- Peter Brostrøm, Naturstyrelsen
- Steen Bonne Rasmussen, Naturstyrelsen
- Arne Høi, Kulturstyrelsen
- Jørgen Frandsen, Kulturstyrelsen
- Karl Johan Legaard Jensen, Viborg Kommune
- Jesper Hjermand, Foreningen De fem Halder
- Niels Friis, A. P. Møller Fonden

Projektkonkurrencen

Konkurrencen udskrives som den foreløbige kulmination af samarbejdet mellem Kulturstyrelsen, Naturstyrelsen, Viborg Kommune og Foreningen De fem Halder om at styrke oplevelsen af områdets historie, kulturhistorie og natur. Rammeplanen for området, udarbejdet af konsortiet i 2013, danner grundlag for konkurrenceprogrammet.

Den generøse bevilling fra A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formål gør det nu muligt at skride til handling.

Inden for en økonomisk ramme på 37 mio. kr. skal kultursporene fremhæves og knyttes sammen til en helhed, der formidler den nyeste viden. Desuden skal området gøres mere tilgængeligt gennem en udbygning af infrastrukturen. Konkurrencen skal vise, hvordan opgaven kan løses, og vinderen får mulighed for at realisere sit forslag som totalrådgiver for Konsortiet.

Bygherre og organisation, projektkonkurrencen

Naturstyrelsen fungerer som bygherre (kontraktpart) på vegne af Konsortiet, som omfatter Naturstyrelsen, Kulturstyrelsen, Viborg Kommune og Foreningen De fem Halder.

Konsortiets deltagere er repræsenteret i såvel jury som bygherregruppe, der er forhandlingspart efter konkurrencen. Juryens og bygherregruppens beslutninger er bindende for Konsortiets deltagere.

Jury, rådgivere og sekretær, projektkonkurrencen

Jury:

- Skovrider Peter Brostrøm, Naturstyrelsen
- Borgmester Torsten Nielsen, Viborg Kommune
- Kontorchef Arne Høi, Kulturstyrelsen
- Direktør Henrik Tvarnø, A.P. Møller fonden
- Formand og museumsinspektør Jesper Hjermand, Foreningen De fem Halder

Fagdommere:

[Navne tilføjes efter prækvalifikationen er afklaret]

Særlige rådgivere:

- Proejktleder Steen Bonne Rasmussen, Naturstyrelsen
- Planchef Karl Johan Legaard Jensen, Viborg Kommune
- Arkæolog Torben Dehn, Kulturstyrelsen
- Arkitekt Jørgen Frandsen, Kulturstyrelsen
- Arkitekt Niels Friis, A.P. Møller Fonden
- Udstillingsarkitekt Eskild Bjerre Laursen, A.P. Møller Fonden
- Naturskoleleder Jens Frydendal, Foreningen De fem Hald'er
- Direktør i Viborg Innovationsfond Inge Bak, Foreningen De fem Hald'er

Konkurrencesekretær:

Seniorkonsulent Thomas Møller Kristensen, Info@haldkonkurrence.dk

Tidsplan for projektkonkurrencen

20. januar 2016	Prækvalifikation meddeles ansøgerne. Konkurrencestart.
2. februar 2016	Besigtigelse.
14. marts 2016	Frist for at stille spørgsmål i konkurrencens 1. runde.
19. april 2016	Frist for aflevering af anonyme forslag i konkurrencens 1. runde.
12. maj 2016	Resultatet af konkurrencens 1. runde meddeles deltagerne. Start på 2. runde.
18. maj 2016	Dialogmøder mellem juryen og deltagerne i 2. runde.
15. juni 2016	Præsentation af foreløbige forslag i 2. runde.
23. juni 2016	Frist for at stille spørgsmål i konkurrencens 2. runde.
20. august 2016	Frist for aflevering af forslag i konkurrencens 2. runde.
16. september 2016	Resultatet af konkurrencens 2. runde meddeles deltagerne.

De to mest overbevisende forslag indbydes i anden runde til en dialog, der giver forslagsstilleren mulighed for at konkretisere udvalgte dele af planen som optakt til den realisering, der følger umiddelbart efter udpegningen af vinderforslaget i september 2016.

Projektet forventes afsluttet inden udgangen af 2019.

Arkæologi

Arkæologer fra Viborg Museum har foretaget en række udgravninger i konkurrenceområdet op til konkurrencens udskrivelse, og der er kun foretaget en foreløbig fortolkning af resultaterne. Hvis der kan opnås tilladelse, fortsætter udgravningerne under og efter konkurrencen. Specielt skal fremhæves planerne for udgravninger i den sidste katolske biskop Jørgens Friis' anlæg på Hald Slot (Hald III) i reformationsåret 2017.

De arkæologiske undersøgelser vil med stor sandsynlighed resultere i viden, der skaber nye vilkår og muligheder for realisering af konkurrencens vinderforslag, ligesom det sandsynligvis vil være nødvendigt at foretage arkæologiske undersøgelser forud for anlægsarbejder på steder, der ikke tidligere har været arkæologisk undersøgt.